

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ စာတမ်းတို

၂၀၂၀ ခုနှစ် မေလ

စာရေးသူအကြောင်း

ပါမောက္ခ Cheryl Saunders သည် Melbourne တက္ကသိုလ်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအသွင်ပြောင်းရေး ကွန်ယက်အဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်သကဲ့သို့ ဂုဏ်ထူးဆောင်ဘွဲ့ရ အငြိမ်းစားပါမောက္ခတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ပါမောက္ခသည် International IDEA ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ညှိနှိုင်းရေးဆွဲ အကောင်အထည် ဖော်ရေးအစီအစဉ်၌ အကြီးတန်းအကြံပေးအဖြစ် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအသင်း (International Association of Constitutional Law) ၏ ဂုဏ်ထူးဆောင် ဥက္ကဋ္ဌလည်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာတဝှမ်းရှိ ဥပဒေကျောင်း များတွင်စည်ပင်မဟောပြောနေခြင်း ကြိုမီဖန်များစွာတာဝန်ယူ သင်ကြားခဲ့ပြီး ဩစတြေးလျ ဂုဏ်ထူးဆောင် သင်္ဂဟအဖွဲ့ (The Order of Australia) နှင့် Chevalier dans l'Ordre National de la Legion d'Honneur of France ၏ အရာထမ်းတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။

MyConstitution အကြောင်း

MyConstitution စီမံကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပြည်တွင်း၌ အသိပညာပြည့်ဝသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက် လာရေးကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျိုးစီးပွားပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများ၏ တောင်းဆိုချက်များကိုအခြေခံကာ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်သူများအတွက် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်မှ အကြံပေးဝန်ဆောင်မှုများကိုလည်းပေးအပ်ပါသည်။ ဤအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အနစ်ချုပ်စာတမ်းတွဲအား အဆိုပါ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ MyConstitution စီမံကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်များမှ ရရှိသည့် အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံကာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့်ဆက်စပ်သည့် ကိစ္စရပ်ပြဿနာများကို လေ့လာခြင်းနှင့် ဆွေးနွေးပွဲစကားပိုင်းများပြုလုပ်ခြင်း စသည့် အခွင့်အလမ်းများကိုလည်း ပံ့ပိုးပေးပါသည်။

International IDEA အကြောင်း

ဒီမိုကရေစီနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း (International IDEA) သည် ကမ္ဘာတစ်လွှားတွင် ရေရှည်တည်တံ့သော ဒီမိုကရေစီစနစ် ပေါ်ထွန်းရေးကို အထောက်အပံ့ပေးရန် ရည်သန် ဆောင်ရွက်နေသည့် အစိုးရများအကြားချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်နေသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများနှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေ

ရေးသားပြုစုသူ - ပါမောက္ခ Cheryl Saunders

နိဒါန်း

ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေစာတမ်းတိုကို မြန်မာနိုင်ငံအတွက်အသုံးပြုရန် ကနဦးရေးသားခဲ့ ခြင်းဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတကာဥပဒေများ၏ သဘောသဘာဝကို ရှင်းပြရန်နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်ပုံကိုလေ့လာရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ မူကြမ်း ရေးဆွဲစဉ်နှင့် သိသိသာသာပြင်ဆင်မှုများ လုပ်ဆောင်ချိန်တွင် မေးလေ့ရှိသော နိုင်ငံတကာဥပဒေ ဆိုင်ရာအောက်ပါ အဓိကမေးခွန်းလေးခုကို ရှင်းလင်းထားပါသည်။

- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတစ်ရပ်သည် ပြည်တွင်းဥပဒေစနစ်တွင် နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေများအကြား ဆက်စပ်မှုကိုဖော်ပြသင့်သလား။ ဖော်ပြသင့်ပါက ရွေးချယ် စရာတွေက ဘာတွေလဲ။
- နိုင်ငံတော်သည် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ ကတိကဝတ်များ စည်းနှောင်မှုရှိစေရန် မည်သို့ ဆောင်ရွက်ကြောင်းကိုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတစ်ရပ်သည်သီးခြားဖော်ပြသင့်ပါသလား။
- အကယ်၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဖော်ပြချက်အပေါ် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ အကျိုး သက်ရောက်မှုရှိပါက ဘာတွေလဲ။
- အကယ်၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိပါက ဘာတွေလဲ။

၁။ နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုတာ ဘာလဲ။

နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုသည်မှာ နိုင်ငံများကြားသော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများကြားသော်လည်းကောင်း အဓိကအားဖြင့် အကျုံးဝင်သည့် ဥပဒေများဖြစ်သည် (Crawford 2014:20)။ နိုင်ငံတကာဥပဒေသည် ၎င်းနှင့်သက်ဆိုင်သူများမှ ပုံမှန်အားဖြင့် စည်းနှောင် ခြင်းနှင့် လိုက်နာရန်လိုအပ်သော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများဖြစ်သည်။ အချို့ နိုင်ငံတကာအဆင့် အခြေခံမူများနှင့် စံချိန်စံနှုန်းများသည် တရားဝင်စည်းနှောင်ထားခြင်းမရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့သည် 'စည်းနှောင်အားမရှိသော' ဥပဒေပုံစံဖြင့်ကိုယ်စားပြုသည်။ ၎င်းတို့သည်လည်း ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးမှ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသိအမှတ်ပြုထားသည့် တန်ဖိုးထားမှုများ အနေဖြင့်သာမက သွယ်ဝိုက်သော

အားဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းစေသောစံချိန်စံညွှန်းများ အဖြစ်ထင်ရှားသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီ အတွက် အခြားနိုင်ငံများ၏ သဘောတူညီမှု သို့မဟုတ် အခြေအနေများအဖြစ် ထားရှိမှု။

စည်းနှောင်ထားသော နိုင်ငံတကာဥပဒေ

စည်းနှောင်မှုရှိသော နိုင်ငံတကာဥပဒေအဓိကပုံစံနှစ်မျိုးမှာ နိုင်ငံတကာစာချုပ်များနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာစာချုပ်များ

နိုင်ငံသည် နှစ်နိုင်ငံကြားနှင့် နိုင်ငံအများကြား နိုင်ငံတကာစာချုပ် ချုပ်ဆိုမည့်အဖွဲ့များတွင် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်နိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် - မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ်စာချုပ်၊ အမျိုးသမီးများအား နည်းမျိုးစုံဖြင့်ခွဲခြားဆက်ဆံမှုပျောက်ရေး သဘောတူစာချုပ် (CEDAW)၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်၊ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်နှင့် ၎င်း၏နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်၊ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်၊ မသန်စွမ်းသူများအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်၊ လွတ်လပ်စွာအသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းခွင့်ကိုကာကွယ်ခြင်းနှင့်ဆိုင်သော CO87 အပါအဝင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားရေးရာအဖွဲ့ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် ၂၄ ခုနှင့် စသည်တို့အပါအဝင် နိုင်ငံများအကြား ချုပ်ဆိုသောစာချုပ်များ သို့မဟုတ် သဘောတူစာချုပ်များချုပ်ဆိုသော အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။¹ နှစ်နိုင်ငံကြားချုပ်ဆိုသောစာချုပ်များတွင် မြန်မာနှင့်ဂျပန်ကဲ့သို့သော အခြားနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံစီအကြား ချုပ်ဆိုသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များပါဝင်သည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ

ဤဥပဒေအမျိုးအစားသည် နိုင်ငံအနေဖြင့် ဥပဒေကဲ့သို့ယေဘုယျလက်ခံကျင့်သုံးရန် သတ်မှတ်ထားရာမှ ပေါ်ပေါက်လာသည် (အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၈ (၁))။ စာချုပ်များနှင့်မတူသည်မှာ နိုင်ငံများတက်ကြွစွာ လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိဘဲ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအနေဖြင့်သာ စည်းနှောင်သည်။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သလိုပင် ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေသည် နိုင်ငံများက အမှန်တကယ်ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံကျင့်သုံးမှုနှင့် လက်ခံကျင့်သုံးမှုသည် စည်းနှောင်မှုရှိသည်ဟု နိုင်ငံများအကြားယေဘုယျလက်ခံယုံကြည်မှုတို့ပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

စာချုပ်ဥပဒေနှင့်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေသည် ထပ်တူကျကောင်းကျင်သည်။ ဤသို့ထပ်တူကျရာတွင် နိုင်ငံများသည် စာချုပ်များတွင်ပါဝင်ခြင်းမရှိသည့်တိုင် နိုင်ငံတကာဥပဒေအားဖြင့် စည်းနှောင်ထားသည်။ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကို တားမြစ်ခြင်းသည် ဥပမာတစ်ခုဖြစ်သည်။ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုသည် နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ်တစ်ခု၏အကြောင်းအရာ (ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ အခြားရက်စက်မှု၊ လူသားမဆန်သော လူ့ဂုဏ်သိက္ခာညှိုးနွမ်းစေသော ပြုကျင့်မှုတို့အား ဆန့်ကျင်သော သဘောတူစာချုပ်) ဖြစ်သကဲ့သို့ ၎င်းသည်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ (အထွေထွေမှတ်ချက် ၂) ကိုလည်း ဆန့်ကျင်သည်။ ထို့အပြင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကိုခွင့်ပြုရန် ရည်ရွယ်သော စာချုပ်တစ်ခုတွင် ပါဝင်ချုပ်ဆိုသည့်တိုင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကို တားမြစ်ခြင်းသည် အရေးကြီးသောကြောင့် ၎င်းသည် ius cogens ဟုလူသိများသည့် စည်းမျဉ်းမူလွတ်ကင်းစေခြင်း/ယုတ်လျော့စေခြင်းကိုတားမြစ်ထားသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ အထူးအမျိုးအစားတစ်ခု၏ အပိုင်းဖြစ်သည်။

1 မြန်မာနိုင်ငံက ပါဝင်ချုပ်ဆိုထားသော နိုင်ငံတကာစာချုပ်များနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး အခြားသောကိုးကားချက်များကို သိရှိနိုင်ရန် အတွက် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်အဖွဲ့၏ ဒေတာအချက်အလက်စာရင်းကို ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။ <https://tbiternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?CountryID=119&Lang=EN> အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားရေးရာအဖွဲ့အစည်း၏ ဝဘ်ဆိုဒ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်းတင်ထားသော စာမျက်နှာတွင်လည်း ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။ <https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:11200:0::NO::P11200_COUNTRY_ID:103159>

စည်းနှောင်ထားခြင်းမရှိသောနိုင်ငံတကာဥပဒေ

နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ အချို့ဥပဒေများနှင့် စံချိန်စံနှုန်းများသည် ၎င်းတို့၏ ပုံစံနှင့်ယေဘုယျ သုံးနှုန်းမှုများကြောင့် တရားဝင်စည်းနှောင်ထားခြင်း မရှိပေ။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေး ကြေငြာစာတမ်း (UDHR) သည် သိသာသည့်ဥပဒေတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် စာချုပ်ဆိုသည်ထက် ကြေငြာစာတမ်းတစ်ခုသာ ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ၏ အဆင့် အတန်းရှိနိုင်သော်လည်း ယင်း၏ဆိုင်ရာလမ်းမှာ ရှင်းလင်းမှုမရှိပေ (Hannum 1996)။ သို့သော်လည်း UDHR သည် 'ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးစံချိန်စံနှုန်းများ၏ အဓိကအရင်းအမြစ်' အနေဖြင့် အလွန်ရေးကြီးသည် (Hannum 1996:290)။ နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ စည်းနှောင်ထားသောဥပဒေများကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ၊ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် နိုင်ငံတကာစီးပွားရေး ဥပဒေဆိုင်ရာ ကဲ့သို့သော အခြားနေရာတွေမှာလည်း တွေ့နိုင်သည်။ စည်းနှောင်ထားခြင်းမရှိသော နိုင်ငံတကာ ဥပဒေသည် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ နိုင်ငံတကာညီလာခံများ၏ အကြံပြု ချက်များ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများကို သက်ဆိုင်ရာစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့များ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များအပါအဝင် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြစ်နိုင်သည် (Thurer 2009)။

နိုင်ငံတကာ ဥပဒေစိုးမိုးရေး

နိုင်ငံတကာနယ်ပယ်တွင် 'အချုပ်အခြာအာဏာ' တစ်ခုတည်းမရှိသောကြောင့် တရားဝင် စည်းနှောင်ထားသည့်တိုင် နိုင်ငံတကာဥပဒေအား လိုက်နာကျင့်သုံးမှုသည် ပြည်တွင်းတရားဥပဒေ အား လိုက်နာကျင့်သုံးမှုနှင့် ကွဲပြားပါသည်။ အခြားသောဥပဒေစနစ်များကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံတကာဥပဒေ သည် မိမိဆန္ဒအလျောက် မည်မျှအတိုင်းအတာအထိ အသိအမှတ်ပြုလိုက်နာမှုရှိသည်မှာ လူတိုင်း၏ အကျိုးစီးပွားတွင် များစွာမူတည်သည်။ သို့သော်လည်း အခြားသောတရားဥပဒေစနစ်ကဲ့သို့ပင် မိမိ ဆန္ဒအလျောက် လိုက်နာမှုပျက်ကွက်သည့်အခြေအနေများကို ကိုင်တွယ်ရန်ယန္တရားများ လိုအပ် သည် (Shany 2017)။

နိုင်ငံတကာဥပဒေအမှုကိစ္စတွင် ချိုးဖောက်မှုများကိုကိုင်တွယ်ရန် တရားရုံးများနှင့်ခုံရုံးများ ရှိ သော်လည်း ၎င်းတို့ကို မဖြစ်မနေတရားစီရင်ပိုင်ခွင့်သည် အကြောင်းအရာပေါ်၊ နိုင်ငံအပေါ် သို့မဟုတ် နှစ်မျိုးစလုံးအပေါ်မူတည်၍ အကန့်အသတ်ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အငြင်းပွားမှုများသည် သဘောတူညီချက် သို့မဟုတ် အထူးစာချုပ်များအရ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတရားရုံးသို့ ရောက်ရှိနိုင် သော်လည်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတရားရုံး၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ကို မဖြစ်မနေလိုက်နာရန် လိုအပ်ချက် အဖြစ် လက်ခံထားသောနိုင်ငံ ၇၀ ခန့်သာရှိသည် (အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတရားရုံး ၂၀၁၉)။ ဆုံးဖြတ် ချက်တစ်စုံတရာ ချမှတ်ပြီးသည့်တိုင် ဥပဒေစည်းကမ်းများကို မိမိဆန္ဒအလျောက် မလိုက်နာသည့် အဖွဲ့များရှိလျှင် လိုက်နာမှုသေချာစေရန် မည်သို့လုပ်ဆောင်မည်ဆိုသည့် မေးခွန်းများကပေါ်လာနိုင် သည်။ လုံခြုံရေးကောင်စီသည် ဤရည်ရွယ်ချက်အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအချို့ရှိသည် (ကုလ သမဂ္ဂပဋိညာဉ် အပိုဒ် ၉၄ (၂))။ တနည်းအားဖြင့် လိုက်နာမှုကိုအားပေးရန် အခြားနိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်းစီများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံများ၏အဖွဲ့များအနေဖြင့် အပြစ်ပေးအရေးယူမှုများ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ အကယ်၍အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတရားရုံး သို့မဟုတ် ခုံရုံး သည် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်မရှိပါက ပြည်တွင်းတရားရုံးများသည် ၎င်းတို့လက်ခံကျင့်သုံးသောဥပဒေ ဘောင်အတွင်းကျရောက်သည့် နိုင်ငံတကာဥပဒေကိုချိုးဖောက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော တိုင်ကြားမှု များကို တခါတရံကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းကြသည်။

အချို့သော နိုင်ငံတကာဥပဒေ အုပ်ချုပ်မှုနည်းစနစ်များတွင် နိုင်ငံတကာစည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာမှုသေချာစေရန်အတွက် ကြိုးပမ်းမှုအဖြစ် ကိုယ်ပိုင်တည်ဆောက်ထားသော ယန္တရားများ ရှိသည် (Shany 2017)။ ဥပမာအားဖြင့် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့၏ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအားဖြင့် လိုက်နာမှုမရှိသောနိုင်ငံကို အထူးပြေလျော့ပေးမှုအခွင့်အရေးများကို ဆိုင်းငံ့ထားနိုင်သည်။ CEDAW အပါအဝင်အချို့အုပ်ချုပ်ရေးနည်းစနစ်များတွင် နိုင်ငံများ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်

လာနိုင်ခွင့်နှင့်သဘောတူစာချုပ်ဖောက်ဖျက်မှုအတွက်ပြည်တွင်းဖြေရှင်းမှုများဆောင်ရွက်ပြီးနောက် နိုင်ငံတကာကော်မတီသို့ တစ်ဦးချင်းအနေဖြင့် 'သတင်းပေးပို့ချက်' တင်သွင်းရန်ခွင့်ပြုထားသည့် 'ရွေးချယ်ခွင့်ရှိသော နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်များ' ရှိသည်။ CEDAW ကဲ့သို့သော သဘောတူစာချုပ်များ သည် နိုင်ငံများအနေဖြင့် သဘောတူစာချုပ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုက်နာမှုအပေါ်ပုံမှန်အစီရင်ခံရန် လိုအပ်ပြီး ၎င်းသည်ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် နိုင်ငံများကြိုလာနိုင်မည့် အရှက်တကွဲဖြစ်မှုကို အသုံးပြုကာ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုရှိရန် နှိုးဆော်ခြင်းဖြစ်သည်။

စည်းနှောင်းအားမရှိသော ဥပဒေ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ တရားဝင်စိုးမိုးနိုင်မှုမရှိခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ တရားဝင်မဟုတ်သော်လည်း အခြေခံမူများနှင့် စံချိန်စံနှုန်းများကို သက်ရောက်မှုရှိစေရန် ယန္တရားများစွာကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဥပမာ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ချမှတ်ထားသော ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ နိုင်ငံများတစ်နိုင်ငံချင်းစီ သို့မဟုတ် နိုင်ငံအများအပြားပါဝင်သောအဖွဲ့များ၏ အခြားသောဖိအားပေးမှုများ (Shany 2017)။

၂။ နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်ခြင်း မည်သို့ဆက်စပ်သနည်း။

အစဉ်အလာအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အမြင့်ဆုံးဥပဒေအရင်းအမြစ်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ၏ အခြားဥပဒေများနှင့် လုပ်ဆောင်မှုများအားလုံးသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လိုက်နာရန်လိုအပ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံ၏ဩဇာအာဏာကြီးမားသော သင်္ကေတတစ်ခုလည်းဖြစ်ပြီး စည်းလုံးခြင်း၏ရင်းမြစ်သဖွယ် အတူတကွမျှဝေကြသော တန်ဖိုးများကို သတ်မှတ်ပေးပါသည်။ ထိုအရည်အသွေးများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုမည်သို့ရေးဆွဲကြသည်နှင့် မည်သည်တို့ပါဝင်သည် ဆိုသည့်အချက်များအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများကို သာမန်ဥပဒေများနှင့် မတူညီသောလုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့်ရေးဆွဲပြီး အခွင့်အာဏာကို ပြည်သူလူထုထံမှ ရယူသည်ဆိုသည့်အဆိုကို ထင်ရှားစွာပြရသည်။ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံတော် အဖွဲ့အစည်းများဆက်စပ်မှု၊ ပြည်သူနှင့်နိုင်ငံတော်၏ အခွင့်အရေးများ၊ အစိုးရအဆင့်ဆင့်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် တာဝန်များအပါအဝင် နိုင်ငံတော်၏ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် သက်ဆိုင်သော အခြေခံအကျဆုံး အရေးကိစ္စများကိုလည်း ဖော်ပြပေးသည်။

သမိုင်းအစဉ်အလာအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံအနေဖြင့်အခြားနိုင်ငံများနှင့် မည်သို့ဆက်ဆံသည်ဆိုသည့် ပြင်ပအမှုကိစ္စထက် အချုပ်အခြာအာဏာကို မည်သို့လုပ်ဆောင်သည်ဆိုသည့် ပြည်တွင်းအမှုကိစ္စကို ပိုမို၍အာရုံစိုက်သည်။ သို့သော် နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးသည် နိုင်ငံများအားလုံးအတွက် သိသာထင်ရှားလာသည်နှင့်အမျှ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည်လည်း ဤအရေးများကိုစတင်ကိုင်တွယ်လာရသည်။ များစွာသောဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ ရပ်တည်ချက်များကို ပြည်တွင်းဥပဒေတွင်ဖော်ပြထားသည်။ နိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေကတိကဝတ်တွင် ဝင်ရောက်မှုနှင့်ပတ်သက်သော အရေးကိုလည်း ဖော်ပြသည်။ နိုင်ငံ၏နိုင်ငံတကာဥပဒေ ကတိကဝတ်များကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် မည်မျှ အသေးစိတ်ဖော်ပြသင့်သည်ဆိုသည်မှာ အများအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်စဉ် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြသည်။ နိုင်ငံတကာဥပဒေစံချိန်စံနှုန်းများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်ခြင်း၏ ပုံစံနှင့်လုပ်ငန်းစဉ် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင်သာ ထည့်သွင်းသုံးသပ်မည်ဆိုသည့် အခြေအနေလည်းဖြစ်နိုင်သည်။

နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေတို့၏ ဆက်စပ်ပတ်သက်မှုနှင့်ဆိုင်သောရှုထောင့်များကို အောက်ပိုင်းတွင် ပို၍အသေးစိတ်စုံစမ်းဖော်ပြထားသည်။ ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေစာတမ်းတို့တွင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အနီးကပ်ဆက်စပ်နေသော အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၌ တွေ့ရသောဥပဒေများကို အဓိကနှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေကို

မည်သို့ကိုင်တွယ်သည်ဆိုသည်မှာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိအခြားနေရာများကဲ့သို့ အာဆီယံနိုင်ငံများတွင်လည်း အတော်အတန် ကွဲပြားခြားနားမှုရှိသည်။

၃။ ပြည်တွင်းဥပဒေစနစ်များတွင် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေအကြားဆက်စပ်မှု

နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေအကြား ဆက်စပ်မှုပေါ်မူတည်၍ နိုင်ငံများသည် အမျိုးအစား နှစ်မျိုးတွင် အကျုံးဝင်လေ့ရှိသည် (Feldman 1999)။

- မိုနစ် (Monist) နိုင်ငံများ၌ နိုင်ငံတကာဥပဒေသည် ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် အလိုအလျောက် အာဏာသက်ရောက်သည်။
- မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော ဂျူဝယ်လစ် (Dualist) နိုင်ငံများ၌ ပြည်တွင်းတွင် အာဏာ သက်ရောက်မှုမရှိမှီ နိုင်ငံတကာဥပဒေများကို ပြည်တွင်းဥပဒေဖြင့် အကောင်အထည် ဖော်ကြရသည်။

ဤသို့ အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်းသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေအား နိုင်ငံများမှလိုက်နာကျင့်သုံးရန် တာဝန်ရှိမှုနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမဟုတ်သော်လည်း နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ပြည်တွင်းတွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းမျှသာဖြစ်သည်။ ဤကျယ်ပြန့် သော အမျိုးအစားနှစ်မျိုးတွင် ကွဲလွဲမှုများစွာရှိသည်။

- ဂျူဝယ်လီဇင် (Dualism) အား ယေဘုယျကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံတွင်ပင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ သို့မဟုတ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ၏ သီးခြား စည်းမျဉ်းများသည် ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် တိုက်ရိုက်အာဏာသက်ရောက်နိုင်သည်။
- မိုနစ်ဇင် (Monism) အား ယေဘုယျကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံတွင်ပင် အချို့နိုင်ငံတကာ စာချုပ်များသည် ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် တိုက်ရိုက်/အလိုအလျောက်အာဏာသက်ရောက် ရန်အတွက် ယေဘုယျဆန်လွန်းခြင်း သို့မဟုတ် ဝေဝါးခြင်းဖြစ်နိုင်သည်။ တနည်းဆိုရ သော် အလိုအလျောက်အာဏာသက်ရောက်မှု မရှိခြင်းဖြစ်သည်။
- မိုနစ် (Monist) နိုင်ငံများ၌ နိုင်ငံတကာဥပဒေသည် မည်သည့်ဥပဒေရင်းမြစ်အဆင့်တွင် ရှိသည်ဆိုသည့်အချက်သည် နောက်ထပ်မေးခွန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် အနည်းဆုံးနိုင်ငံတကာဥပဒေတစ်ချို့ (ပုံမှန်အားဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်များ) သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကဲ့သို့ အဆင့်အတန်းရှိသည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေသည် သာမန်ဥပဒေကဲ့သို့ အဆင့်အတန်းအတူတူပင်ဖြစ်သည်။ အချို့နိုင်ငံများ တွင် နိုင်ငံတကာဥပဒေသည် သာမန်ဥပဒေအထက်တွင်ရှိသော်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအောက်ရှိခြင်း သို့မဟုတ် ဥပဒေများ (ဆိုလိုသည်မှာ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေတစ်ခုသည် ပြည်တွင်းရည်ရွယ်ချက်များအတွက် ယင်းနိုင်ငံတကာဥပဒေကို ကျော်လွန်နိုင်သည်) အောက်တွင်ရှိနိုင်သည် ။
- အချို့နိုင်ငံများသည် မတူညီသောစာချုပ် အမျိုးအစားများပေါ်မူတည်ပြီး ခွဲခြားထား သည်။ ဥပမာအားဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်များ၏ တိုက်ရိုက်အကျိုးသက်ရောက်မှုကို လက်ခံသော်လည်း အခြားစာချုပ်များကိုလက်မခံခြင်း။
- အချို့နိုင်ငံများက ၎င်းတို့နှင့်အလားတူကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနေသော အခြားနိုင်ငံများ၏ အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ စာချုပ်များ၏တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုကို လက်ခံသည်။
- နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် အဓိကအားဖြင့် မိုနစ် (monist) လား ဂျူဝယ်လစ် (dualist) လား ဆိုသည်ကို တရားရုံးများက တစ်ခါတရံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအပါအဝင် ပြည်တွင်း ဥပဒေကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချိန်တွင် မကြာခဏ ထည့်သွင်းစဉ်းစားလေ့ရှိသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ ရပ်တည်ချက်ကိုပြည်တွင်းဥပဒေတွင် အမြဲတမ်းချမှတ်လေ့ရှိသည် မဟုတ်ပါ။ ဤကဲ့သို့မချမှတ်သောနေရာများ (မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့) တွင် အခြေအနေကို ဥပဒေရေးရာ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးထုံးတမ်းစဉ်းစား တရားရေး ဆုံးဖြတ်ချက်များ

သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးအလေ့အထများတွင်တွေ့ရသည်။ လက်တွေ့အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဂျူဝယ်လစ် (dualist) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး ပြည်တွင်းဥပဒေအရ အာဏာသက်ရောက်ခြင်းမပြုမီ ၎င်း၏ နိုင်ငံတကာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဥပဒေပြုရန် လိုအပ်သည်။

အခြားနိုင်ငံများ၏ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ရပ်တည်ချက်ကို ကိုင်တွယ်ပုံ ကွဲပြားသည်။

- စင်ကာပူနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ ရပ်တည်ချက်ကို မလွှဲအပ်ထားပါ။ သို့သော် လက်တွေ့တွင် စင်ကာပူနိုင်ငံတကာစာချုပ် များသည် စင်ကာပူနိုင်ငံ၏ ဥပဒေပြုခြင်းမှတစ်ဆင့် ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းထားခြင်းမရှိပါက တိုက်ရိုက်ဥပဒေသက်ရောက်မှု မရှိပေ (Yong Vui Kong 2015)။
- ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏အခန်း ၂ ပုဒ်မ ၂ သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထုံးတမ်းဥပဒေကို တိုက်ရိုက်အကျိုးသက်ရောက်စေသည်။ အခန်း ၇ ပုဒ်မ ၂၁ အရ နိုင်ငံတကာစာချုပ်တစ်ခုသည် 'တရားဝင်မှုနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှု' ရှိရန်၊ ဆိုလိုသည်မှာ ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် တိုက်ရိုက်အာဏာသက်ရောက်မှုရှိရန်အတွက် အထက်လွှတ်တော်၏ အနည်းဆုံး သုံးပုံနှစ်ပုံ သဘောတူရန်လိုအပ်သည်။
- တောင်အဖရိကနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၂၃၂ သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထုံးတမ်းဥပဒေကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သို့မဟုတ် လွှတ်တော်၏ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ် နှင့်မဆန့်ကျင်သရွှံ့ ပြည်တွင်းဥပဒေသို့ အာဏာသက်ရောက်ခွင့်ပြုထားသည်။ ပုဒ်မ ၂၃၁ အရ လွှတ်တော်မှအတည်ပြုထားသော အလိုအလျောက်အာဏာ သက်ရောက်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သို့မဟုတ် ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်နှင့် မဆန့်ကျင်သရွှံ့ ဥပဒေကဲ့သို့အာဏာသက်ရောက်သည်။ ပုဒ်မ ၂၃၃ အရ တရားရုံးများသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် မကိုက်ညီသော မည်သည့်ဥပဒေအမိန့်ပို့ဖွင့်ဆိုချက်မျိုးထက် နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီသော 'ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သည့်' ဥပဒေအမိန့်ပို့ဖွင့်ဆိုမှုကိုသာ ဦးစားပေးရန်လိုအပ်သည်။ ပုဒ်မ ၃၉ အရ တရားရုံးများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးအာမခံချက်ကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရာတွင် နိုင်ငံတကာဥပဒေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လည်း လိုအပ်သည်။

၄။ နိုင်ငံများအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေအောက် ဥပဒေကတိကဝတ်ပြုစဉ်းစားမှုများတွင် မည်သို့ဝင်ရောက်သနည်း။

အစိုးရ၏အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ်သည် တစ်နိုင်ငံလုံးကိုယ်စားအနေဖြင့် အခြားနိုင်ငံများနှင့် ဆက်ဆံရေးပြုလုပ်ရန် ဖြစ်သည်။ ဤလုပ်ငန်းများတွင် နိုင်ငံတကာစာချုပ်များ ချုပ်ဆိုခြင်းနှင့် တစ်ခါတရံစာချုပ်မှ နှုတ်ထွက်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ အချို့စာချုပ်များသည် နိုင်ငံအား အာဆီယံကဲ့သို့သော ဒေသဆိုင်ရာစီမံမှုများတွင် ပါဝင်ရန်အတွက်လည်း ကတိကဝတ်ပြုစေသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်ဖြစ်သည့် အစိုးရသည် တစ်နိုင်ငံလုံးကိုယ်စားပြု စာချုပ်ချုပ်ဆိုရာတွင် လိုက်နာရမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ယနေ့ခေတ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အများစုတွင်ထည့်သွင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ တချို့တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြောင်းလဲခြင်းမရှိဘဲ စာချုပ်ဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သောအရာများကို ကန့်သတ်ဖော်ပြပေးသည်။ အချို့သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးကဲ့သို့သော ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာယူနစ်များကို သက်ရောက်မည့်စာချုပ်များ မချုပ်ဆိုမီ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသော လွှတ်တော်ဆိုင်ရာစစ်စစ်ရေး သို့မဟုတ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသော သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့များနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍသည် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးကို တည်ဆောက်ရာတွင် အစဉ်အမြဲ ဦးဆောင်သည့် အခန်းကဏ္ဍတွင် ရှိသည်။ လွှတ်တော်များသည်လည်း စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်း၊ စာချုပ် ချုပ်ဆိုခြင်းနှင့် ဆက်စပ်သောအရေးများတွင် မကြာခဏပါဝင်လေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေများတွင် စာချုပ်အမျိုးအစားများခွဲခြားထားပြီး ပို၍အရေးကြီးသောစာချုပ်များ သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းဥပဒေအဖြစ် ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်သောစာချုပ်များအတွက် လွှတ်တော်၏ပါဝင်မှုကို ဖော်ပြ ကြပါသည်။

အာဏာခွဲဝေရေးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းကြောင့် နိုင်ငံတကာစာချုပ်များ ချုပ်ဆိုရာတွင် ဥပဒေပြုရေးမဏ္ဍိုင်၏ ပါဝင်မှုနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေများတွင် နိုင်ငံတကာစာချုပ်များ၏ အဆင့် အတန်းတို့အကြား အကြမ်းအားဖြင့်ဆက်စပ်မှုရှိသည်။

- ပြည်တွင်းဥပဒေအဖြစ် စာချုပ်များအလိုအလျောက် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုရှိသော မိုနစ် (Monist) နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေကို ကတိကဝတ်ပြုသည့် စာချုပ်များချုပ်ဆိုရာ၌ ဥပဒေပြုရေးသည် တနည်းနည်းဖြင့်ပါဝင်လေ့ရှိသည်။
- စာချုပ်တစ်ရပ် ပြည်တွင်းဥပဒေအဖြစ်မသက်ရောက်မှုရှိပေမယ့် ဥပဒေပြုရေးမှ အကောင်အထည် ဖော်ရမည့် ဂျူဝယ်လစ် (dualist) နိုင်ငံများတွင် ဥပဒေပြုရေးသည် နိုင်ငံအနေဖြင့် စာချုပ် ကို ကတိကဝတ်ပြုသည့်အဆင့်တွင် ပါဝင်ရန်အလားအလာ နည်းလေ့ရှိသည်။ သို့သော် အမြဲတမ်းတော့မဟုတ်ပါ။ ဂျူဝယ်လစ် (dualist) နိုင်ငံများ၌ပင် ပို၍ဒီမိုကရေစီကျသော တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာသော ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်မှုကို သေချာစေ ရန်အတွက် တစ်ခါတရံတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် အနည်းဆုံးတော့ တစ်ချို့ စာချုပ်များကို နိုင်ငံအနေဖြင့်ချုပ်ဆိုရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာ၌ ဥပဒေပြုရေးကဏ္ဍအား ပါဝင်ရန် ဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်ရှိအားဖြင့် စာချုပ်များဝင်ရောက်ချုပ်ဆိုရာတွင် (အနည်းဆုံးတော့ မူအရ) ဥပဒေပြုရေးအချို့ပါဝင်ရန် လိုအပ်သောဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရှိသည့် ဂျူဝယ်လစ် (dualist) နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၂၀၉ သည် နိုင်ငံတစ်ခုလုံးကိုယ်စား စာချုပ်များ တွင်ပါဝင်ရန်အတွက် သမ္မတအားအခွင့်အာဏာပေးထားသည်။ အချို့စာချုပ်များသည် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်လိုအပ်သည်ဟု ပုဒ်မ ၂၀၉ အရ ထင်မှတ်ရသည်။ သို့သော် ပုဒ်မ ၁၀၈ တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်ရယူရန်မလိုဘဲ စာချုပ်များကိုတိုင်တွယ်ရန်အတွက် သမ္မတအား အခွင့်အာဏာအပ်နှင်းထားသည်။

အခြားနိုင်ငံများတွင် စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်းနှင့် နှုတ်ထွက်ခြင်းများအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာစီမံဆောင်ရွက်မှုများတွင် သိသိသာသာကွဲပြားမှုရှိသည်။

- အင်ဒိုနီးရှားတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၁၁ ၌ 'ပြည်သူလူထု၏ ဘဝကို ကျယ်ပြန့်ပြီး အခြေခံကျသော အကျိုးဆက်များသက်ရောက်စေပြီး နိုင်ငံတော်အတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေခြင်းနှင့်/ သို့မဟုတ် ဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းများ သို့မဟုတ် ဥပဒေသစ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းတို့လိုအပ်မည့် နိုင်ငံတကာစာချုပ် ချုပ်ဆိုသောအခါ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် အမျိုးသားလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ကို ရယူရမည်' ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အသေးစိတ်အစီအစဉ်များကို 'ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်းဖြင့်' ပြုလုပ်ရန် ချန်လှပ်ထားရမည်။
- မလေးရှားနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပုဒ်မ ၈၀ တွင် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာအရ လုပ်ဆောင်နိုင်သည့်စာချုပ်များတွင် ဝင်ရောက်ခြင်းအာဏာ နှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။ သို့သော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၉ ရှိ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုရေးအာဏာတွင် 'စာချုပ်များအကောင်အထည်ဖော်ခြင်း' အပါအဝင် နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးနှင့်ပတ်သက်သော ကဏ္ဍအများအပြား ပါဝင်သည်။ ပုဒ်မ ၇၆ သည်လည်း

ပြည်ထောင်စုအနေဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်ဒေသများတွင် 'စာချုပ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း' ကိစ္စရပ်များအတွက် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည်။

- စင်္ကာပူနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည်လည်း နိုင်ငံတကာစာချုပ်များမှ နှုတ်ထွက်ခြင်းအာဏာနှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိဘဲ အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်ကို ပေးအပ်ထားသည်။ ဤအုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ ကျင့်သုံးခြင်းကိုတားဆီးရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၆ တွင် စင်္ကာပူ၏အချုပ်အခြာအာဏာ စွန့်လွှတ်ပေးအပ်မှုကိုအတည်ပြုရန် ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် သုံးပုံနှစ်ပုံ အများစုလိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော် ပုဒ်မ ၇ တွင် ပုဒ်မ ၆ အရ စင်္ကာပူနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံအတွက် 'အကျိုးဖြစ်စေမည့် သို့မဟုတ် ကောင်းကျိုးရစေမည့်' စာချုပ် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက် ထဲသို့ဝင်ရောက်ခြင်းကို တားဆီးသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်မကောက်ယူရန် ဖော်ပြထားသည်။
- ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၁၇၈ သည် စာချုပ်များတွင် ချုပ်ဆိုနိုင်သည့် ရှင်ဘုရင်၏အာဏာကို အသိအမှတ်ပြုထားသော်လည်း စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး သို့မဟုတ် ကုန်သွယ်ရေး သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ၏လုံခြုံရေး အပေါ်ကျယ်ပြန့်စွာ သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည့် စာချုပ်များအတွက် အမျိုးသားညီလာခံ၏ ခွင့်ပြုချက်လိုအပ်သည့် စာချုပ်အမျိုးအစားများကို ဖော်ပြထားသည်။ ပုဒ်မ ၁၇၈ (၃) အရ ပြည်သူများ၏ ပါဝင်မှု၊ ဥပဒေအရသတ်မှတ်ထားသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အမျိုးသားညီလာခံ၏ ခွင့်ပြုချက်လိုအပ်သောစာချုပ်များမှာ 'လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်မှု၊ ဘုံအကောက်ခွန်သမဂ္ဂ သို့မဟုတ် သဘာဝသယံဇာတ အသုံးချမှုခွင့်ပြုချက်' များကို ရည်ညွှန်းသည်။ အမျိုးသားညီလာခံ၏ ခွင့်ပြုချက်လိုအပ်လျှင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်စလုံး၏ ပူးတွဲအစည်းအဝေးတွင် ရယူရမည် (ပုဒ်မ ၁၅၆ (၁၄))။

၅။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများ၏ ဖော်ပြချက်အပေါ် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ သက်ရောက်မှုများ

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများ၏အကြောင်းအရာကိုဆုံးဖြတ်ရာတွင်နိုင်ငံတကာဥပဒေအောက်ရှိ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို မကြာခဏထည့်သွင်းစဉ်းစားကြသည်။ အထူးသဖြင့် အရေးကြီးသော နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် တိုက်ရိုက် ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် ယင်းတို့ကိုပြည်တွင်းဥပဒေတွင် သာလွန်မြင့်မားသောအဆင့်ကို ပေးကြသည်။ ၎င်းသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေတာဝန်ဝတ္တရားကို နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် လိုက်နာခြင်းမှတားဆီးထားသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ရှိမရှိကို စဉ်းစားရန်အတွက်လည်း ဆက်စပ်နေသည်။ နိုင်ငံအနေဖြင့် အခြားနည်းလမ်းဖြင့်လိုက်နာနိုင်သရွေ့ နိုင်ငံတကာဥပဒေကို လိုက်နာမှုသေချာစေရန် အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံတွင်ထည့်သွင်းရေးဆွဲခြင်း မလိုအပ်ပါ။

အဓိကအားဖြင့် မိုနစ် (monist) သို့မဟုတ် ဂျူဝယ်လစ် (dualist) ဖြစ်သည့်နိုင်ငံများအနေဖြင့် ဤအရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ကိုင်တွယ်ပုံကွာခြားသည်။ အဓိကအားဖြင့် မိုနစ် (monist) နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်အများအပြားသည် ပြည်တွင်းဥပဒေအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပြီး ဖြစ်ပြီး ပြည်တွင်းတရားရုံးများမှ အာဏာသက်ဝင်အောင်ပြုလုပ်သည်။ ယင်းနိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံတကာဥပဒေအခြေခံမူများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းခြင်း၏ ဥပဒေရေးရာအကျိုးမှာ ပြည်တွင်းဥပဒေအဆင့်ဆင့်တွင် ၎င်း၏ရပ်တည်မှုကို ရှင်းလင်းစေရန်ဖြစ်သည်။ အဓိက ဂျူဝယ်လစ် (dualist) နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံတကာဥပဒေသည် ပြည်တွင်းဥပဒေအတွင်း အလိုအလျောက်အကျိုးမဝင်သောကြောင့် ၎င်းကိုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းခြင်းသည် ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် နိုင်ငံတကာစည်းမျဉ်းများကို ထည့်သွင်းရာရောက်ပြီး ၎င်းတို့ကို ပြည်တွင်းတရားရုံးများက သက်ဝင်စေကာ ပြည်တွင်းဥပဒေအတွင်း ၎င်းတို့၏တရားဝင်မှုအဆင့်ကို ရှင်းလင်းပေါ်လွင်စေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပါဝင်ခြင်းသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရား

များကို ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေပြီး နိုင်ငံ၏နိုင်ငံတကာဥပဒေအပေါ် အလေးထားမှုကို အမှတ် သင်္ကေတပြုခြင်းကဲ့သို့ သိသာထင်ရှားမှုနည်းသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိ စေနိုင်သည်။

နိုင်ငံအများစုတွင် ရာနှင့်ချီသောနိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများရှိသည်။ ယင်းတို့ အားလုံးကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းရန်မဖြစ်နိုင်သည်မှာ ရှင်းလင်းပါသည်။ နိုင်ငံ တစ်ခုချင်းအနေဖြင့် မည်သည့်တာဝန်ဝတ္တရားများကို မည်သို့ထည့်သွင်းမည်ဆိုသည်ကို ဆုံးဖြတ်ချက် ချရသည်။ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာကျင့်သုံးမှုအရ အဓိကအားဖြင့် အစိုးရစနစ်နှင့်ဆိုင်သော ကဏ္ဍများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များစသည့် တာဝန်ဝတ္တရားနှစ်စုနှင့် ဆက်စပ်သောအရေး ပေါ်ပေါက်လေ့ရှိသည်။

မကြာခင်ဆိုသလို နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ လိုအပ်သည့်အစိုးရစနစ်၏ ကဏ္ဍနှစ်ခုမှာ ဒီမို ကရေစီနှင့် လွတ်လပ်သောတရား စီရင်ရေးဖြစ်သည်။ ကဏ္ဍနှစ်ခုစလုံးသည် အထူးသဖြင့်လူ့အခွင့် အရေးမှ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီကိစ္စရပ်တွင် UDHR ၏ အပိုဒ် ၂၁ ၌ ဖော်ပြသကဲ့သို့ နိုင်ငံအရေးတွင် 'ပါဝင်နိုင်ခွင့်' နှင့် နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာစာချုပ် (ICCPR) ၏ အပိုဒ် ၂၅ ပါ တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲပေးပိုင်ခွင့်တို့ပါဝင်သည် (Charlesworth 2017: 36)။ လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေး လိုအပ်ချက်၏ အရင်းအမြစ်မှာ UDHR ၏ အပိုဒ် ၁၀ ပါ 'လွတ်လပ်ပြီးဘက်မလိုက်သော ခုံရုံးတွင်ကြားနာခြင်း' အခွင့်အရေးနှင့် အလားတူ သတ်မှတ်ချက်များပါဝင်သည့် (International Commission of Jurists 2007ကဲ့သို့) နိုင်ငံတကာမှ ထုတ်ပြန်သောအခြေခံမူအမျိုးမျိုးမှတစ်ဆင့် သက်ရောက်စေသည့် အခြားနိုင်ငံတကာ စာချုပ်စာတမ်းများ ဖြစ်သည် ။

နိုင်ငံအများစုသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် လွတ်လပ်သောတရားစီရင်ရေးနှစ်ခုစလုံးကို ယေဘုယျ အားဖြင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စီမံမှုပုံစံအမျိုးမျိုးမှတစ်ဆင့် ရှာဖွေကြသည်။ နိုင်ငံတစ်ခုချင်းစီအတွက် သင့်လျော်သော အစီအမံသည် နိုင်ငံ၏အခြေအနေနှင့် နှိုင်းယှဉ်မှုအတွေ့အကြုံမှရရှိသော ထိုးထွင်း သိမြင်မှုပေါ်တွင် မူတည်သည်။ နိုင်ငံတကာဥပဒေသည် လက်ခံကျင့်သုံးရမည့် ပုံစံအကြောင်း ညွှန်ကြားပြဌာန်းထားခြင်းမရှိပေ။ ဒီမိုကရေစီနှင့် လွတ်လပ်သောတရားစီရင်မှုအတွက် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရာတွင် ယင်းနှစ်ခုစလုံးမှ အကာအကွယ် ပေးရမည့် တန်ဖိုးများကိုကြည့်၍ စဉ်းစားပါက အထောက်အကူဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးတွင် တာဝန်ယူမှုတာဝန်ခံမှု၊ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် အာဏာမတရားအသုံးပြုမှုကို တားဆီးခြင်းတို့ ပါဝင်သည် (Charlesworth 2017:41)။ လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးအတွက် တရားမျှတပြီးဘက်မလိုက် သော ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းနှင့် တစ်ဖန် တန်းတူညီမျှမှုနှင့် အာဏာမတရားအသုံးပြုမှုကို တားဆီးခြင်း တို့ပါဝင်သည်။

အခွင့်အရေးကိုအကာအကွယ်ပေးသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အပိုင်းများကို ပြင်ဆင် ရေးဆွဲရာတွင်နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးတာဝန်ဝတ္တရားများသည်ယေဘုယျအားဖြင့်အလွန်ကြံဉာဏ ကြီးမားသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေသည် သက်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ အတွက်အသုံးဝင်သော အရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး ကတိကဝတ် များကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းထားခြင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံဥပဒေကိုအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆို ခြင်းနှင့် ကျင့်သုံးခြင်းတို့တွင်လိုက်နာစေရန် ဖြစ်နိုင်ခြေပိုမိုမြင့်မားစေသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့ သလို နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး၏ အချို့သောကဏ္ဍများသည်လည်း အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံတို့နှင့်ဆက် စပ်လျက်ရှိသည်။ လူ့အခွင့်အရေးပြဌာန်းချက်များသည် နိဒါန်းအပါအဝင်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ကျန်အစိတ်ပိုင်းများတွင် ထင်ဟပ်နိုင်သည်။ နိဒါန်းသည် ကျိန်းသေအာဏာ သက်ရောက်နိုင်မည့် ပြဌာန်းချက်မဟုတ်သော်လည်း နိုင်ငံအတွက် မျှော်မှန်းချက်ထားပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ သင်္ကေတလက္ခဏာကို အထောက်အကူပြုနိုင်သည်။

သို့သော်လည်း နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ကို နိုင်ငံတကာဥပဒေကိစ္စရပ်တစ်ခု အနေဖြင့်ပင် ဖွဲ့စည်းပုံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းရန်မဖြစ်မနေပြုလုပ်ရန် တာဝန်မရှိပေ။ နိုင်ငံ၏ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင်ဖော်ပြသည်ဖြစ်စေ မဖော်ပြသည်ဖြစ်စေ လူ့အခွင့်အရေး စာချုပ်တွင်ပါဝင်သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ၎င်းလူ့အခွင့်အရေးများကို လိုက်နာရန်တာဝန်ရှိသည်။ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသည့် အတိုင်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်များထည့်သွင်းပါရှိ သည့်တိုင် ၎င်းတို့၏လက်တွေ့ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုတွင် သက်ရောက်မှုရှိမည့် အောက်ပါဆက်စပ် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်ရမည် -

- မည်သည့်အခွင့်အရေးပါဝင်မည်
- ၎င်းတို့ကိုမည်သို့ဖော်ပြမည်
- ဖော်ပြထားချက်များတွင် အကန့်အသတ်တစ်ခုခု ရှိ၊ မရှိ
- အရေးပေါ်အခြေအနေများအပါအဝင် မည်သို့သောအခြေအနေတွင်မဆို 'တန်ဖိုးလျော့ သွားမှုမရှိသော' အခွင့်အရေးများ
- နိုင်ငံသားမဟုတ်သူများအတွက် ထားရှိသောအခွင့်အရေးများအပါအဝင် မည်သူတို့ သည် အခွင့်အရေးများကို ရရှိရမည်နည်း
- အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့များအပေါ် (မည်မျှအတိုင်းအတာထိ) အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအရေး ယူနိုင်မှု ရှိ၊ မရှိ အပါအဝင် မည်သူတို့ကိုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အရေးယူမှုပြုနိုင်သလဲနှင့်
- အခွင့်အရေးများကိုပြဌာန်းလိုက်နာစေနိုင်မည့် တရားရုံး သို့မဟုတ် ခုံရုံး၏သဘော သဘာဝနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

နိုင်ငံတကာဥပဒေသည် အထက်ပါကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အားလုံးမဟုတ်သော်လည်း အချို့အတွက်အထောက်အကူဖြစ်နိုင်သည်။

အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ နိုင်ငံတကာဥပဒေမှကောက်နုတ်ထားသော အခွင့်အရေးများကို မည်သို့အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရမည် ဆိုသည့်မေးခွန်းများ ရှိလာမည်ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားရုံးများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြည်တွင်းကိစ္စ များဖြေရှင်းရန်အတွက် အခွင့်အရေးများ၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် သက်ရောက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ (CEDAW ကော်မတီကဲ့သို့သော) ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို မကြာခဏ ရည်ညွှန်းလေ့ရှိသည်။ သို့သော်ပုံမှန်အားဖြင့် နိုင်ငံတကာဆုံးဖြတ်ချက်များကို လက်ခံ ခြင်းသည် မိမိဆန္ဒအလျောက်သာဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ပြည်တွင်း တရားရုံးများကို စည်းနှောင်ထားခြင်းမရှိပေ။ အစောပိုင်းတွင်ဖော်ပြခဲ့သလို လက်ရှိအချို့သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများသည် ဖွဲ့စည်းပုံ၏အချို့သက်ဆိုင်ရာအပိုင်းကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရာတွင် နိုင်ငံတကာဥပဒေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်အတွက် တရားရုံးများကိုအထူးခွင့်ပြုထားသည် သို့မဟုတ် လိုအပ်ချက်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည် (တောင်အာဖရိက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၃၉)။ ထိုကဲ့သို့သော ပြဌာန်းချက်များက နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် စည်းနှောင်မှု ရှိ၊ မရှိ သို့မဟုတ် အဟန့်သဘောမျိုးပင်လောဆိုသည်ကိုလည်း ယေဘုယျသတ်မှတ်ပေးပါသည်။

၆။ ဖွဲ့စည်းပုံတည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

ICCPR ၏ ပုဒ်မ ၂၅ ၌ 'ပြည်သူ့ရေးရာကိစ္စရပ်များလုပ်ဆောင်မှုတွင် တိုက်ရိုက် သို့မဟုတ် ရွေးချယ်ထားသော ကိုယ်စားလှယ်များမှတစ်ဆင့် ပါဝင်ခွင့်' ကိုဖော်ပြထားသောကြောင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေသည် ဖွဲ့စည်းပုံဥပဒေတစ်ရပ် တည်ဆောက်ခြင်းတွင် ပါဝင်နိုင်သည့်အခွင့်အရေးပေးခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း အချို့ပညာရှင်များက အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ကြသည်။ ဤအခွင့်အရေးသည် အခြား နိုင်ငံတကာစာရွက်စာတမ်းများရှိ ကျယ်ပြန့်သောအလားတူအသုံးအနှုန်းများတွင် ထင်ဟပ်သည်။

ဥပမာ CEDAW ၏ပုဒ်မ ၇ ၌ နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းများသည် 'အစိုးရမူဝါဒ ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းများတွင် အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူအမျိုးသမီးများ ပါဝင်ခွင့်ကိုသေချာစေရန်' လိုအပ်ကြောင်းဖော်ပြထားသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ခြင်းကို တိုက်ရိုက်ရည်ညွှန်းခြင်း မရှိသော်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အသုံးပြုရန်ဖြစ်ကြောင်း အနက်ဖွင့်ကြသည်။ ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်၏ ၁၉၉၆ ခုနှစ် အထွေထွေမှတ်ချက်၌ နိုင်ငံသားများ၏ 'ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရွေးချယ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်ခွင့်' အခွင့်အရေးကို ဖော်ပြထားသည် (အထွေထွေမှတ်ချက် ၂၅)။ အထွေထွေ မှတ်ချက်သည် စည်းနှောင်ထားခြင်းမရှိသော်လည်း နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုနားလည်ရန်အတွက် ဩဇာအာဏာရှိသော အရင်းအမြစ် တစ်ခုဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်ခြင်းတွင် ပါဝင်ခွင့်ရှိစေရန်အတွက် ရည်ရွယ်ပြီး နိုင်ငံတကာဥပဒေက သတ်မှတ်ထားသည့် ထိုအားပျော့သည့် တရားဝင်မူဘောင်တစ်ရပ်ကို အခြားနိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများတွင် လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ စည်းနှောင်မှု မရှိသောဥပဒေဖြင့်လည်းကောင်း ခိုင်မာစေသည်။ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၏ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို တည်ဆောက်ခဲ့သော ၁၉၉၀ ခုနှစ်အစောပိုင်းမှစ၍ ပြည်သူလူထုပါဝင်မှုပုံစံအမျိုးမျိုးသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်၏ အကျွမ်းဝင်သောအစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည် (Abbate, Bockenforde and Federico 2017)။ ကုလသမဂ္ဂ စာရွက်စာတမ်းများကလည်း ယင်းကဲ့သို့သော လက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှုများကို ထင်ဟပ်စေပြီး၊ ထိုသို့ဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ကုလသမဂ္ဂ၏ အကူအညီနှင့်ဆိုင်သော ၂၀၀၉ ခုနှစ် လမ်းညွှန်ချက်မှတ်စုသည် ကုလသမဂ္ဂအေဂျင်စီများကို 'အားလုံးပါဝင်သော၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရှိသောနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို ထောက်ပံ့ရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန်ကြိုးပမ်းအားထုတ်ကြဖို့' နှိုးဆော်ထားသည်။ အခြားနိုင်ငံတကာ စာရွက်စာတမ်းများသည် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကိုသွယ်ဝိုက်သော နည်းလမ်းဖြင့် ထောက်ပံ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ ဆုံးဖြတ်ချက် ၂၀၂၂ (၂၀၁၃) သည် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်သည့်အခြေအနေတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်မှု အပါအဝင် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် အမျိုးသမီးများ၏ပါဝင်မှုကိုတိုးလာရန် လိုအပ်မှုကို အသိအမှတ်ပြုထားသည် (Samararatne 2018)။

သို့သော် နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် လက်တွေ့အလေ့အကျင့်မရှိသည့်တိုင် ၂၁ ရာစုတွင် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းကျ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကျယ်ပြန့်သော လူအများပါဝင်မှုကို ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်နိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများသည် သာလွန်မြင့်မားသောဥပဒေဖြစ်ပြီး ပြည်သူ့အကျိုးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသော ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် အခြားဥပဒေများရေးဆွဲရန် မူဘောင်တစ်ရပ်ချမှတ်ပေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ပင် ပုံမှန်အားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် ပြည်သူများ၏ အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ဤအခြေအနေတွင် မလ္လာဇကန်နီးပါးဖြစ်သည့်အချက်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် သာမန်ဥပဒေနှင့်ကွဲပြားခြားနားပြီး ပြည်သူတို့၏အခွင့်အာဏာကို အသိအမှတ်ပြုသည့်လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်ခြင်းတို့လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။

မည်သည့်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင်မဆို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အားလုံးပါဝင်စေခြင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ တရားဝင်မှုနှင့် ပြည်သူများ၏အခန်းကဏ္ဍကိုပြန်လည်အားဖြည့်ပေးသည့် အရေးပါသောသင်္ကေတ ဖြစ်သည်။ သို့သော် အားလုံးပါဝင်မှုသည် ပိုမိုထင်သာမြင်သာရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း ရရှိစေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်မှုတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အားလုံး ပါဝင်စေခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု၊ ဒီမိုကရေစီအသွင် ကူးပြောင်းရေး၊ အစိုးရစနစ်ကိုနားလည်ခြင်းနှင့်/သို့မဟုတ် နိုင်ငံ

တစ်ခုလုံးကို ကတိကဝတ်ပြုမှုကို အထောက်အကူပြုနိုင်သည်။ ထိုအကျိုးကျေးဇူးများကို နားလည် သိမှတ်ခြင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်မှုတွင် မည်သူတို့ (နှင့်မည်သို့) ပါဝင်သည် ဆိုသည့်အချက်နှင့် ၎င်းတို့ပါဝင်သောလုပ်ငန်းစဉ်ရှိအချက်များကို ဂရုပြုရန်လိုအပ်သည်။

နိုင်ငံတကာ စာရွက်စာတမ်းများသည်လည်း ဤကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကောင်းမွန်စွာနား လည်သိရှိမှုအချို့ကို ရရှိစေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၀၉ ခုနှစ်လမ်းညွှန်ချက်မှတ်တမ်းသည် ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် 'အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးများ၊ လူနည်းစုများ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၊ ဒုက္ခသည်များနှင့် နိုင်ငံမဲ့များနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများနှင့် အလုပ်သမား များနှင့် စီပွားရေး' စသည့်အုပ်စုများ၏ကိုယ်စားပြုမှုများကို ပါဝင်စေရန်အတွက် တိုက်တွန်းထား သည်။ ထိုရောက်ရှိပါဝင်မှုရှိစေရန် ပြည်သူလူထုအတွက် သတင်းအချက်အလက်နှင့် ပညာရေး လိုအပ်ချက်များကိုလည်း ဂရုပြုစေသည်။

အားလုံးပါဝင်ရေးသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ် အပိုင်းတစ်ခုသာဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းစဉ်၏ အလုံးစုံရည်မှန်းချက်မှာ ရရှိလာမည့်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေသည် လုံလောက်သောသဘောတူညီမှု၊ နိုင်ငံ၏လိုအပ်ချက်များနှင့် မျှော်မှန်းချက်များအပေါ် တုံ့ပြန်နိုင်မှုရှိပြီး ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားပေါ်အခြေခံသည့် ငြိမ်းချမ်းစွာယှဉ်တွဲနေထိုင်မှုနှင့် အစိုးရ အတွက် ထိရောက်သောမူဘောင်တစ်ခုဖြစ်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများကို အမြင့်ဆုံးမြှင့်တင်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ အားလုံးပါဝင်ရေးနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် စီမံဆောင်ရွက်ရာတွင် ဤ မျှော်မှန်းချက်ကိုမှတ်သား၍ ပုံစံရေးဆွဲသင့်သည်။

နိဂုံး

နိုင်ငံတကာဥပဒေသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ရေးတွင် ပိုမိုထည့်သွင်းစဉ်းစား လာရသည့် သင့်လျော်သောအချက်တစ်ချက်ဖြစ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တစ်ရပ်တွင် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ ပြည်တွင်းဥပဒေအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်းက အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။ အကယ်၍ နိုင်ငံတကာဥပဒေအားလုံး သို့မဟုတ် အချို့သည် အလို အလျောက် အကျိုးသက်ရောက်ပါက ပြည်တွင်းဥပဒေအဆင့်များတွင် ၎င်းနိုင်ငံတကာဥပဒေသည် မည်သည့်အဆင့်မှ ရပ်တည်မည်နည်းဆိုသည့်အချက်ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်း ဖော်ပြခြင်းက အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။

နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်ပြုမှုနှင့်အညီ လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းသည် နိုင်ငံ ကိုယ် စားပြုဆောင်ရွက်ရမည့် အရေးကြီးသောလုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေများသည် ဤလုပ်ဆောင်မှုကို နိုင်ငံတော်ကိုယ်စားမည်သူလုပ်ဆောင်နိုင်ကြောင်းနှင့် လိုက်နာ ရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အနည်းဆုံးယေဘုယျ ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအပေါ် စည်း နောင်ထားသော နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အကြောင်းအရာများကိုမကြာခဏ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည် (သို့မဟုတ် ရှိလာနိုင်သည်)။ အချို့ သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် အဟန့်အတားမဖြစ်စေဘဲ နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်များ အကျိုး သက်ရောက်မှုရှိရန် နိုင်ငံတော်ကိုအထောက်အပံ့ ဖြစ်စေသင့်သည်။ နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်စံချိန် စံနှုန်းများသည် တရားဝင်စည်းနောင်ထားခြင်း ရှိသည်ဖြစ်စေ မရှိသည် ဖြစ်စေ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် ပုံစံရေးဆွဲမှုတွင် အသုံးဝင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ကိုးကားချက်များ

- Abbate, T., Böckenförde, M. and Federico, V., *Public Participation in African Constitutionalism* (London: Routledge, 2017), <<https://doi.org/10.4324/9781315180540>> “အာဖရိက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်သူလူထုပါဝင်မှု”
- Charlesworth, H., ‘International legal encounters with democracy’, *Global Policy*, 8/1 (2017), pp. 34–43, <<https://doi.org/10.1111/1758-5899.12488>> “ဒီမိုကရေစီနှင့် အတူ နိုင်ငံတကာဥပဒေကို တွေ့ဆုံခြင်း”
- Charter of the United Nations, 26 June 1945, <<https://www.un.org/en/charter-united-nations/>>, accessed 4 November 2019 “ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်း”
- Committee against Torture, ‘Implementation of Article 2 by States Parties’, General Comment 2, 24 January 2008, <<http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.FPPRiCAqhKb7yhskvE%2BTuw1mw%2FKU18dCyrYrZhDDP8yaSRi-%2Fv43pYTgmQ5n7dAGFdDalFzYTJnWNYOXxeLRAIVgbwcSmZZXH%2Bc-D%2B%2F6IT0pc7BkgqlATQUZPvhi>>, accessed 4 November 2019 “နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းများမှ ပုဒ်မ ၂ ကို အကောင်အထည်ဖော်မှု”
- Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 10 December 1984, <<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cat.aspx>>, accessed 4 November 2019 “ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်မှု၊ အခြားရက်စက်မှု၊ လူသားမဆန်သော လူ့ဂုဏ်သိက္ခာညှိုးနွမ်းစေသော ပြုကျင့်မှုတို့အားဆန့်ကျင်သော သဘောတူစာချုပ်”
- Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), 18 December 1979, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-8&chapter=4&clang=_en>, accessed 4 November 2019 “အမျိုးသမီးများအား နည်းမျိုးစုံဖြင့်ခွဲခြားထားမှုများအားလုံး ပပျောက်ရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်”
- Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (CEDAW): Optional Protocol, 6 October 1999, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-8-b&chapter=4&clang=_en>, accessed 4 November 2019 “အမျိုးသမီးများအား နည်းမျိုးစုံဖြင့်ခွဲခြားထားမှုများအားလုံး ပပျောက်ရေးဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ် - နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်”
- Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, 9 December 1948, <<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crimeofgenocide.aspx>>, accessed 4 November 2019 “လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု ရာဇဝတ်မှုမှတားဆီးခြင်းနှင့် အပြစ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်”
- Crawford, J., *Chance, Order, Change: The Course of International Law* (Leiden: Brill, 2014), <<https://doi.org/10.1163/9789004268098>> “ပြောင်းလဲမှု - နိုင်ငံတကာဥပဒေ သင်တန်း”
- Feldman, D., ‘Monism, dualism and constitutional legitimacy’, *Australian Yearbook of International Law*, 20/105 (1999), <<https://doi.org/10.22145/aybil.20.5>> “မိုနိုဇင်၊ ဂျူဝယ်လီဇင်နှင့်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေတရားဝင်မှု”

International Labour Organization, Convention 87, Freedom of Association and Protection of the Right to Organise, 1948., <https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312232:NO>, accessed 4 November 2019 “လွတ်လပ်စွာ အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းခွင့်ကိုကာကွယ်ခြင်း အခွင့်အရေး”

Hannum, H., ‘The status of the Universal Declaration of Human Rights in national and international law’, *Georgia Journal of International and Comparative Law*, 25/287 (1996), <<https://digitalcommons.law.uga.edu/gjicl/vol25/iss1/13>>, accessed 4 November 2019 “ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေတွင်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေငြာစာတမ်း၏ အဆင့်အတန်း”

Hart, V., ‘Constitution making and the right to take part in a public affair’, in L. E. Miller and L. Aucoin (eds), *Framing the State in Times of Transition* (Washington, DC: US Institute of Peace, 2010), <https://www.usip.org/sites/default/files/Framing%20the%20State/Chapter2_Framing.pdf>, accessed 4 November 2019 “ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာကိစ္စရပ်များတွင် ပါဝင်ခွင့်”

International Commission of Jurists, International Principles on the Independence and Accountability of Judges, Lawyers and Prosecutors –Practitioners’ Guide, No. 1 (Geneva: ICJ, 2007), <<https://www.icj.org/no-1-international-principles-on-the-independence-and-accountability-of-judges-lawyers-and-prosecutors/>>, accessed 4 November 2019 “လွတ်လပ်ပြီးတာဝန်ယူမှုတာဝန်ခံမှုရှိသော တရားသူကြီးများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအခြေခံမူများ”

International Court of Justice, ‘How the Court Works’, n.d., <<https://www.icj-cij.org/en/how-the-court-works>>, accessed 4 November 2019 “တရားရုံးများအလုပ်လုပ်ပုံ”

International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), 1966, <<https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%20999/volume-999-i-14668-english.pdf>>, accessed 4 November 2019 “နိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်”

Myanmar-Japan Bilateral Investment Treaty, 15 December 2013, <<https://investmentpolicy.unctad.org/international-investment-agreements/treaty-files/3113/download>>, accessed 4 November 2019 “မြန်မာ-ဂျပန်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူစာချုပ်”

Samararatne, D., ‘Direct public participation in constitution-making’, Policy Brief 001 (Melbourne: Constitution Transformation Network, 2018), <<https://doi.org/10.2139/ssrn.3368056>> “ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ရေးတွင် ပြည်သူ့လူထု၏ တိုက်ရိုက်ပါဝင်မှု”

Shany, Y., ‘Sources and the enforcement of international law: what norms international law-enforcement bodies actually invoke?’, in S. Besson and J. d’Aspremont (eds), *Oxford Handbook on the Sources of International Law* (Oxford: Oxford University Press, 2017), <<https://doi.org/10.1093/law/9780198745365.003.0038>> “နိုင်ငံတကာ ဥပဒေအရင်းအမြစ်များနှင့် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း - နိုင်ငံတကာ ဥပဒေစိုးမိုးရေးအဖွဲ့များသည် မည်သည့်စံနှုန်းများကို အမှန်တကယ်ဖော်ပြသနည်း။”

ရှင်းလင်းချက်

International IDEA ၏ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော စာတမ်းများသည် မည်သည့်အမျိုးသားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးရည်ရွယ်ချက်များ လုံးဝမပါဝင်ဘဲ ထုတ်ဝေသော စာစောင်များဖြစ်သည်။ ဤစာစောင်တွင် ဖော်ကျူးထားသော အမြင်ရှုထောင့် များသည် International IDEA ၏ ရှုထောင့်ကို သော်လည်းကောင်း၊ IDEA ၏ ဘုတ်အဖွဲ့ဝင်များ၏ ရှုထောင့်ကိုသော်လည်းကောင်း ကိုယ်စားမပြုပါ။ ဤစာစောင်အတွင်းတွင် နိုင်ငံများ၊ နယ်ပယ်ဒေသ၏ နာမည်များကို ရည်ညွှန်းထားခြင်းသည် ထိုနိုင်ငံများ၊ ဒေသများ ၏ ဥပဒေဆိုင်ရာ နည်းစနစ်များ၊ ပေါ်လစီများ အပေါ်ရှိ IDEA ၏ တရားဝင် အမြင်ရှုထောင့်အား ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။ ဤ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ပတ်သက်သော စာစောင်အတွင်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် အမြင် ရှုထောင့်များသည် ပုံပိုးကူညီသော နိုင်ငံများ၏ အမြင်ရှုထောင့်ကို သော်လည်းကောင်း ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။

မူပိုင်

© ဒီမိုကရေစီနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့ ၂၀၂၀ ခုနှစ် မူပိုင်ဖြစ်သည်။

ဤစာစောင်၏ အီလက်ထရွန်းနစ် ပုံစံသည် Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 (CC BY-NC-SA 3.0) licence အောက်တွင် မှတ်ပုံတင်ပြီး ဖြစ်သည်။ ဤစာစောင်အား စီးပွားဖြစ် ဖြန့်ဝေခြင်းမှအပ အထက်ပါလိုဝင်ခွင့်အောက်၌ စိတ်ကြိုက် ကူးယူ ဖြန့်ဝေခွင့်ရှိသည်။ ပိုမိုသိရှိလိုပါက Creative Commons ဝက်ဆိုဒ်သို့ သွားရောက် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။ <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>

ဆက်သွယ်ရန်

အင်တာနေရှင်နယ် အိုင်ဒီယာ
စတွန်းစ်ဘောက်
SE- ၁၀၃၃၄၊ စတော့ဟုမ်းမြို့၊
ဆွီဒင်နိုင်ငံ
ဖုန်းနံပါတ် - +၄၆ ၆၉၈၃၇၀၀
အီးမေးလ် - info@idea.int
ဝဘ်ဆိုဒ် - <http://www.idea.int>

International IDEA မြန်မာနိုင်ငံအခြေစိုက်ရုံး
၆၈(ဘီ)၊ ဆရာစံလမ်း၊ ဝဟန်းမြို့နယ်၊
ရန်ကင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ။
အီးမေးလ် - info-myanmar@idea.int
my.constitution@idea.int
ဖုန်းနံပါတ် - +၉၅ ၉ ၂၆၃ ၁၂၈၁၀၄

www.idea.int

Statute of the International Court of Justice, 1945, <<https://www.icj-cij.org/en/statute>>, accessed 4 November 2019 “အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံး၏ဥပဒေအထုံးအဖွဲ့။”

Thurer, D., ‘Soft law’, in *Max Planck Encyclopedia of Public International Law*, 2009, <<https://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1469>> “စည်းနှောင်ခြင်းမရှိသောဥပဒေ”

United Nations Committee on Human Rights, CCPR General Comment No. 25: Article 25 (Participation in Public Affairs and the Right to Vote), The Right to Participate in Public Affairs, Voting Rights and the Right of Equal Access to Public Service, 12 July 1996, <<https://www.refworld.org/docid/453883fc22.html>>, accessed 4 November 2019 “ပြည်သူ့ရေးရာ ကိစ္စရပ်များတွင်ပါဝင်ခွင့်နှင့် မဲပေးခွင့်”

United Nations, *United Nations Assistance to Constitution-making Processes*, Guidance Note of the Secretary-General, 2009, <<https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/guidance-note-of-the-secretary-generalunited-nations-assistance-to-constitution-making-processes/>>, accessed 4 November 2019 “ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် အပေါ်ကုလသမဂ္ဂ၏ အကူအညီနှင့်ဆိုင်သော အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး၏ လမ်းညွှန်ချက်မှတ်စု”

Universal Declaration of Human Rights (UDHR), 1948, <<https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>>, accessed 4 November 2019 “အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေငြာစာတမ်း”

Yong Vui Kong v Public Prosecutor [2015] SGCA 11, <<https://archive.crin.org/en/library/legal-database/yong-vui-kong-v-public-prosecutor.html>>, accessed 4 November 2019 “အစိုးရရှေ့နေ”

မှတ်တမ်းတင် အသိအမှတ်ပြုလွှာ

ဤစာတမ်းကို ရေးသားထုတ်ဝေခြင်းကို လူ့အင်အားနှင့်အစိုးရ၊ ဆွီဒင်နိုင်ငံအစိုးရ၊ နော်ဝေးနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဖင်လန်နိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ပံ့ပိုးထောက်ပံ့သည်။